

EUROPOS PARLAMENTAS

2004

2009

Užsienio reikalų komitetas

NEGALUTINIS
2007/2000(INI)

22.5.2007

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl bendros Europos užsienio politikos dėl energetikos sukūrimo
(2007/2000(INI))

Užsienio reikalų komitetas

Pranešėjas: Jacek Saryusz-Wolski

Nuomonės referentė: Lena Ek, Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos
komitetas

(*) Glaudesnis bendradarbiavimas tarp komitetų – Darbo tvarkos taisyklių 47
straipsnis

PR_INI

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĒL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS3

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl bendros Europos užsienio politikos dėl energetikos sukūrimo (2007/2000(INI))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Komisijos žaliąją knygą „Europos Sąjungos tausios, konkurencingos ir saugios energetikos strategija“ (COM(2006)0105),
- atsižvelgdamas į 2006 m. birželio 15–16 d. Europos Vadovų Tarybai pateiktą bendrą Komisijos ir Tarybos aukšto rango atstovų dokumentą dėl išorinių energetikos politikos aspektų,
- atsižvelgdamas į savo 2006 m. gegužės 18 d. rezoliuciją dėl pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo dėl Energijos bendrijos sutarties sudarymo Europos bendrijos vardu¹,
- atsižvelgdamas į savo 2006 m. kovo 23 d. rezoliuciją dėl energijos tiekimo saugumo Europos Sąjungoje²,
- atsižvelgdamas į savo 2006 m. birželio 1 d. rezoliuciją dėl energijos vartojimo efektyvumo – Žalioji knyga³,
- atsižvelgdamas į savo 2006 m. gruodžio 14 d. rezoliuciją dėl Europos Sąjungos tausios, konkurencingos ir saugios energetikos strategijos – Žalioji knyga⁴,
- atsižvelgdamas į 2006 m. kovo 23–24 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas dėl Europos Vadovų Tarybos pritarimo Žaliajai knygai dėl Europos energetikos politikos ir 2006 m. birželio 15–16 d. Vadovų Tarybos išvadas dėl bendro Komisijos ir Tarybos aukšto rango atstovų dokumento dėl išorinių energetikos saugumo aspektų,
- atsižvelgdamas į Sutartį dėl Konstitucijos Europai, pagal kurią energetika yra sritis, kurioje valstybės narės dalijasi savo kompetencija,
- atsižvelgdamas į Komisijos komunikatą Europos Vadovų Tarybai ir Europos Parlamentui „Europos energetikos politika“ COM(2007)0001,
- atsižvelgdamas į Komisijos komunikatą Tarybai ir Europos Parlamentui „Juodosios jūros sinergija – naujoji regioninio bendradarbiavimo iniciatyva“ (COM(2007)0160),
- atsižvelgdamas į 2007 m. kovo 8–9 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas ir Europos Vadovų Tarybos veiksmų planą (2007–2009 m.) dėl Europos energetikos politikos (EEP),
- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 45 straipsnį,
- atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto pranešimą ir Pramonės, mokslinių tyrimų ir energetikos komiteto, Vystymosi komiteto, Tarptautinės prekybos komiteto ir Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto nuomones (A6-0000/2007),

¹ OL C 297 E, 2006 7 12, p. 340.

² OL C 292 E, 2006 12 1, p. 112.

³ OL C 298 E, 2006 12 8.

⁴ *Patvirtintas tekstas*, P6_TA(2006)0603.

- A. kadangi energetikos saugumas turi būti laikomas esmine viso Europos Sąjungos saugumo sudedamąja dalimi ir pagrindiniu elementu siekiant ekonominės ir socialinės plėtros Europoje,
- B. kadangi dėl vis didėjančios energijos tiekimo priklausomybės nuo itin nestabilių ir nedemokratiškos šalių pastangos užtikrinti tiekimo saugumą tik šalies lygiu įrodė, kad jos nėra pakankamos ir negali užtikrinti ilgalaikių visų ES valstybių narių interesų,
- C. kadangi energijos tiekimo saugumo negalima užtikrinti tik pasitelkiant rinkos jėgą, nes kai kurios pasaulio mastu didžiausios energetikos įmonės yra valstybei priklausančios monopolijos, kurios veikia kaip užsienio ir prekybos politikos priemonės, o ne pagal sąžiningos ir skaidrios rinkos taisykles,
- D. kadangi energija naudojama kaip politinio spaudimo įrankis tranzitinėms šalims ir šalims energijos gavėjoms,
- E. kadangi dujų sektorius šiuo metu labiausiai pažeidžiamas išorės grėsmių,
- F. kadangi bendra Europos užsienio politika dėl energetikos, kuri pagrįsta solidarumu ir diversifikacija, sukurtų sinergijas, užtikrinančias tiekimo saugumą Europos Sąjungoje ir padidintų ES, kaip pasaulinės veikėjos, jėgą ir patikimumą,
- G. kadangi glaudus bendradarbiavimas energijos tiekimo srityje yra viena veiksmingiausių ir būtiniausių pasitikėjimo tarp Europos Sąjungos ir kaimyninių šalių kūrimo priemonių,
 - 1. ragina kurti bendrą Europos užsienio politiką dėl energetikos, kuri užtikrintų energetikos saugumą visoje ES, ir taip svariai prisidėti prie pastangų šalies lygiu;
 - 2. pabrėžia, kad, nors valstybės narės turi išlaikyti savo suverenumo teisę priimti strateginius sprendimus dėl energijos mišinio, eksploatuoti savo energijos išteklius ir nuspręsti dėl tiekimo struktūros, reikia tobulinti konkrečias nuostatas, būtinas įtraukti į Sutartį, padėsiančias sukurti bendrą Europos užsienio politiką dėl energetikos ir apimančias tiekimo, tranzito ir investicijų saugumą;
 - 3. pritaria laipsniškam požiūriui kuriant bendrą Europos užsienio politiką dėl energetikos;
 - 4. ragina Tarybą ir Komisiją iki 2007 m. pabaigos sudaryti tikslų tokios politikos kūrimo veiksmų planą, kuriame būtų nustatyti artimiausi, tolesni ir ilgalaikiai tikslai, kryptys ir etapai, tiksliai apibrėžiami jų įgyvendinimo laikotarpiai;
 - 5. ragina Komisiją pateikti metinę pažangos ataskaitą dėl anksčiau minėtų tikslų įgyvendinimo, kad Europos Parlamentas būtų įtrauktas į bendros Europos užsienio politikos dėl energetikos kūrimo kontrolę;
 - 6. ragina Komisiją parengti metines ataskaitas dėl trečiųjų šalių įmonių, ypač – pagrindinių tiekėjų ir visų jų pavaldžių įmonių, energetikos sektoriaus vidaus rinkos taisyklių laikymosi, o ypač dėl skaidrumo ir atitikties ES konkurencijos įstatymams;
 - 7. ragina paspartinti skyrimą specialaus energetikos atstovo, kuris veiktų pagal vyriausiojo įgaliojimo kompetenciją dėl bendrosios užsienio ir saugumo politikos ir koordinuotų bendrą Europos užsienio politiką dėl energetikos;
 - 8. įsitikinęs, kad Energetikos chartijos sutartis turi būti bendros Europos užsienio politikos dėl energetikos pagrindas, nes ji yra tarptautinės bendruomenės priemonė skatinant bendradarbiavimą energetikos sektoriuje, suteikianti pagrindą veikti sąžiningai ir

teisingai, užtikrinanti investicijų saugumą ir teisę į kompensacijas konfiskavimo ir (arba) nacionalizavimo atveju; ragina Komisiją ir Tarybą griežtai reikalauti, kad pagrindiniai energetikos partneriai taikytų Energetikos chartijos sutartį, įskaitant tranzito protokolą;

Principų ir rekomendacijų dėl veiksmų bendros Europos užsienio politikos dėl energetikos srityje pabrėžimas

A. Diversifikavimas

9. mano, kad, atsižvelgiant į didėjančią ES priklausomybę nuo riboto energijos šaltinių, tiekėjų ir transporto maršrutų skaičiaus, būtina remti prioritetines iniciatyvas, kuriomis siekiama jų diversifikavimo;
10. pritaria prioriteto suteikimui visiems diversifikavimo projektams, įgyvendintiems kaimyninėse šalyse (ypač tiems, kuriais siekta sukurti naujus transporto koridorius ir kurie diversifikuoja ir tiekėjus, ir maršrutus, pvz., Centrinės Azijos–Pietų Kaukazo–Europos koridorius), o ypač *Nabucco* vamzdyno tiesimui ir Odesos–Gdansko projekto įgyvendinimui, kaip didžiausio prioriteto Europos interesų požiūriu projektams;
11. pažymi, kad nuo deklaracijų būtina pereiti prie atvirų įsipareigojimų dėl konkrečių prioritetinių projektų, ir ragina, kad specialusis energetikos atstovas būtų irgi atsakingas už įsipareigojimų dėl išorės energetikos infrastruktūros plėtros koordinavimą (*Nabucco* ir Odesos–Gdansko projektai);
12. mano, kad energetikos diversifikavimo projektų įgyvendinimas turi būti vienas iš stiprios Europos kaimynystės politikos prioritetų, ir ragina skirti didesnę paramą investicijų klimatui ir reglamentavimo sistemai, pagrįstai Energetikos chartijos sutarties principais, gerinti energijos gamintojų ir tranzito šalių energetikos sektoriuose;
13. ragina pripažinti įvairovę situacijų, į kurias patenka valstybės narės, kai jos susiduria su energijos mišiniu, importo priklausomybe ir infrastruktūra, ir pritaria visoms pastangoms, kuriomis siekiama įveikti valstybių narių priklausomybę nuo vyraujančių tiekėjų arba infrastruktūros apribojimų;
14. remia visas pastangas, kuriomis siekiama sukurti naujus visų anksčiau minėtų įsipareigojimų finansavimo šaltinius, įskaitant specialias Europos investicijų banko paskolas, ir kaip tik šiam tikslui skirtas specialias ES biudžeto eilutes, su sąlyga, kad jos nepakenks nė vienos valstybės narės saugumui;
15. ragina gerinti bendradarbiavimą su Europos investicijų banku ir Europos rekonstrukcijos ir plėtros banku, siekiant panaudoti finansines priemones prioritetiniams projektams paremti;

B. Vienybė ginant ES interesus

16. mano, kad Taryba, siekdama užsiimti geresnę padėtį dialoge su pagrindinėmis šalimis tiekėjomis ir sustiprinti galimybę kalbėti vienu balsu, turi vystyti ilgalaikę strategiją ir kurti sistemą, kurių pagrindu būtų sukurta bendra užsienio politika dėl energetikos;
17. trumpalaikiu požiūriu ragina valstybes nares prieš sudarant dvišales sutartis su trečiosiomis šalimis dėl energetikos projektų, kurie gali daryti įtaką kitų valstybių narių ir visos ES interesams, informuoti viena kitą ir Komisiją apie tokius strateginius sprendimus;

18. tolimesnėje perspektyvoje ragina Komisijai suteikti institucinę kompetenciją vesti derybas dėl ES pagrindų susitarimų, susijusių su energijos tiekimu, su trečiosiomis šalimis;

C. Solidarumas krizės atvejais

19. atsižvelgdamas į tai, kad solidarumas ir energijos saugumas yra būtini tam, kad sklandžiai funkcionuotų vidaus rinka, įskaitant vienodas visų ūkio subjektų galimybes naudotis energija, ragina Tarybą ir valstybes nares sukurti solidarumo mechanizmą (kuris būtų įtrauktas į Energetikos chartijos sutartį), kuris leistų ES veikti efektyviai, greitai ir nuosekliai krizės atvejais, atsiradusiais dėl tiekimo nutraukimo, svarbios infrastruktūros sugriovimo arba kitų priežasčių;
20. ragina Komisiją pritarti, kad vadinamoji energijos saugumo sąlyga, kuri nustatytų elgesio normas ir aiškias pagrindines priemones, kurių turi būti imtasi vieno iš partnerių tiekimo nutraukimo atveju, būtų įtraukta į prekybos, susijungimo, partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimus su gamintojais ir tranzito šalimis;
21. siūlo sukurti veiksmingą mechanizmą, kaip reaguoti tiekimo nutraukimo atveju, įskaitant priemones, kaip veiksmingai panaudoti išpėjimo sistemas ir kaip sukurti energijos krizės infrastruktūrą, ypač dujų sektoriuje, kuri būtų panaudota padėti valstybėms narėms reikalui esant;

D. Sustiprintas bendradarbiavimas su pagrindiniais tiekėjais, tranzito šalimis ir šalimis vartotojomis

22. ragina ES ir valstybes nares aktyviai įsitraukti į dialogą su pagrindiniais gamintojais, tranzito šalimis ir šalimis vartotojomis;
23. remia visas priemones, kuriomis siekiama skatinti skaidrų, geresnį, abipusiškumo principu pagrįstą valdymą energetikos sektoriuje, pasitelkiant energijos partnerystes su trečiosiomis šalimis, siekiant sukurti bendrai naudingas, atviras, skaidrias, nediskriminuojančias, stabilias teisėtas sąlygas energijos investicijoms ir prekybai;
24. pabrėžia poreikį tęsti mokslinius tyrimus ir plėtoti partnerystę su pagrindinėmis ne ES šalimis vartotojomis, siekiant įveikti visuotinio atšilimo iššūkį ir vystyti alternatyvios ir atsinaujinančios energijos šaltinius;
25. ypač pabrėžia intensyvesnio dialogo su JAV svarbą; ragina Bendrijos institucijas siekti sukurti Energetikos saugumo partnerystę su JAV;
26. remia Komisijos iniciatyvas vystyti artimesnį dialogą su Pietų Kaukazo, Kaspijos ir Centrinės Azijos regionų šalimis; pritaria ES požiūriui tarp regiono šalių pasirinkti „kritišką ir konstruktyvų dialogą“, nes taip išlaikoma pusiausvyra tarp ES intereso – diversifikuoti jos naftos ir dujų tiekimą ir tikslo – siekti politinių reformų tose šalyse;
27. ragina vystyti esamus ir kurti naujus mechanizmus Europos kaimynystės politikos srityje, kurie padėtų stiprinti bendradarbiavimą su tranzito šalimis: Ukraina, Baltarusija, Moldova, Pietų Kaukazo šalimis ir Turkija, siekiant didesnio rinkos operacijų skaidrumo, tiekimo ir tranzito stabilumo;
28. ragina Komisiją sukurti priemones ir mechanizmus, leidžiančius jai geriau bendradarbiauti su kaimyninėmis šalimis analizuojant ir stebint padėtį tranzito zonose,

taip padidinant ES galimybes užkirsti kelią krizėms, veiksmingiau ir greičiau reaguoti ištikus krizei;

29. pabrėžia ES energetikos partnerystės su Rusija svarbą, nors nurodo, kad Rusija vis dar yra beveik priklausoma nuo ES energijos eksporto srityje; pabrėžia, kad Rusija jau susaistyta su Energetikos chartijos sutartimi remiantis jos 45 straipsnio 1 dalies nuostatomis; mano, kad nėra reikalo Energetikos chartijos sutarties principus perkelti į partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimą¹;
30. ragina Tarybą ir Komisiją pasinaudoti savo svertais įkalbėti Rusiją įsipareigoti sukurti atvirą, sąžiningą ir skaidrią energijos gamybos ir tiekimo rinką; mano, kad parama Rusijai įstoti į PPO priklauso nuo to, ar Rusija ratifikuos Energetikos chartijos sutartį ir jos tranzito protokolą;
31. ragina Komisiją parengti pranešimą dėl su dujų tiekimu susijusių paskirties sąlygų, kurios *de facto* apsaugo nuo dujų reeksportavimo vidaus rinkoje; ir ragina Komisiją priversti panaikinti visas tokias sąlygas, jeigu jos yra bet kokiame susitarime ES rinkoje, nes jas draudžia ES įstatymai;
32. ragina paspartinti dialogą su Kinija, Indija, Brazilija ir kitomis besivystančiomis šalimis, siekiant sukurti stabilią ir nuspėjamą visuotinę energetikos rinką, pagrįstą sąžiningomis ir skaidriomis taisyklėmis;
33. ragina palaikyti intensyvesnius santykius su Viduriniais Rytai ir Šiaurės Afrika energetikos sektoriuje; džiaugiasi Komisijos iniciatyva sukurti Afrikos ir Europos energetikos partnerystę;
34. ragina Komisiją ir Tarybą aktyviai priešintis bet kokioms oligopolistinėms tendencijoms, pvz., dujų kartelio sukūrimo pavojui;
35. remia visas priemones, kuriomis siekiama sustiprinti daugiašales technines iniciatyvas, pvz., visuotinio deglo dujų mažinimo partnerystę, gavybos pramonės skaidrumo iniciatyvą, finansinių veiksmų užduotį, Tarptautinės finansų korporacijos *Pusiaujo principus* ir „Inogate“;
36. ragina Tarybą sukurti strategiją svarbiausiai energetikos infrastruktūrai Europos Sąjungoje ir artimiausiose ES kaimynėse apsaugoti nuo terorizmo grėsmės;
37. ragina pasitelkiant viešąsias informavimo kampanijas rengti viešas diskusijas, kad būtų keliamas ES piliečių sąmoningumas bendros Europos užsienio politikos dėl energetikos sityje;

o

o o

38. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai ir valstybių narių

¹ Energetikos chartijos sutarties 45 straipsnio 1 dalies nuostatos numato, kad šalys, kurios pasirašė sutartį, tačiau jos neratifikavo, būtų laikinai susaistytos su chartija nuo sutarties pasirašymo iki ratifikavimo.

vyriausybėms ir parlamentams.